

הַבְּרִית הַקְּדוּשׁ, אוֹי לוֹ מֵאוֹתָהּ בּוֹשָׁה, שְׁנוּקְמִים מִמֶּנּוּ נִקְמַת עוֹלָמִים - נִקְמָה שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה, וְנִקְמָה שֶׁל אוֹתוֹ פָּנָם. וְסוּד זֶה כְּתוּב, (תהלים קכח) כִּי לֹא יִנוּחַ שִׁבְט הַרְשָׁע עַל גּוֹרֵל הַצְּדִיקִים.

בַּשְּׁעָה שֶׁדַּיְנִים אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, מִסְתַּפְּלִים בְּמַעֲשָׂיו. אִם הִיָּה פּוֹגֵם אֶת סוּד בְּרִית הַקְּדוּשׁ שֶׁחֲתוּם בְּכַשְׁרוֹ, וְעָכְשׁוּ פּוֹגֵם אֶת הָאָרוֹן (הַבְּרִית) שְׁלוֹ בְּזֶה - לְזֶה אֵין חֵלֶק בַּצְּדִיקִים. מִסְתַּפְּלִים בּוֹ וְדַיְנִים אוֹתוֹ, וּמוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִכָּלֵל שֶׁל אָדָם. בֵּינָן שֶׁהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ מִכָּלֵל שֶׁל אָדָם, מוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִכָּלֵל שֶׁל כָּל הָאֲחֵרִים שֶׁנוֹעְדוּ לַחַיִּי עוֹלָם, וְנוֹתְנִים אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ (אָרוֹן) צַד שְׂאִינוֹ נִכְלָל בְּסוּד שֶׁל גּוֹף הָאָדָם. בֵּינָן שֶׁנִּמְסַר לְאוֹתוֹ צַד - אוֹי לוֹ שֶׁמְכַנְּסִים אוֹתוֹ לְגִיהֶנֶם, וְלֹא יוֹצֵא מִשָּׁם לְעוֹלָמִים. עַל זֶה כְּתוּב, (ישעיה סו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בַּפְּגָרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי וְגו'. אוֹתָם שֶׁנִּשְׁאַרוּ מִכָּלֵל שֶׁל אָדָם.

וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ, כִּשְׁלֹא עָשָׂה תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, תְּשׁוּבָה שְׂרָאוּיָה לְכַסּוֹת עַל כָּל מַעֲשָׂיו. וְעַם כָּל זֶה, טוֹב לוֹ שְׁלֹא יִכְנַס לְאָרוֹן, שֶׁהָרִי כָּל זְמַן שֶׁהַגּוֹף עוֹמֵד, הַנְּשָׁמָה נִדְּוִנִית וְלֹא נִכְנַסֵּת לְמִקּוּמָה, פָּרַט לְאוֹתָם חֲסִידִים עֲלִיּוֹנִים קְדוּשִׁים שְׂרָאוּיִים לְעֹלֹת עִם גּוֹפָם. אֲשֶׁרִי חֲלַקְס בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. מִשׁוּם שְׂאִין חֲטָא קָשָׁה לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ זֶה שֶׁמִּשְׁקַר וּפּוֹגֵם אֶת אוֹת בְּרִית הַקְּדוּשׁ, וְזֶה אֵינוֹ רוֹאֶה פָּנֵי שְׁכִינָה, וְעַל חֲטָא זֶה כְּתוּב, (בראשית לח) וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה'. וְכְתוּב, (תהלים ח) לֹא יִגְרַף רַע.

מַה כְּתוּב פָּאן? וַיַּעַשׂ בְּצִלְאֵל אֶת הָאָרוֹן. וְכִי לָמָּה לֹא עָשׂוּ אוֹתָם

קָיְמָא קְדִישָׁא. וְוִי לִיָּה לְהֵהוּא פְּסוּפָא, דְּנִקְמִין מִנִּיהּ נִקְמַת עֲלָמִין, נּוֹקְמָא דְּעֲלָמָא דָּא, וְנּוֹקְמָא דְּהֵהוּא פְּגִימוֹ. וְרָזָא דָּא כְּתִיב (תהלים קכח) כִּי לֹא יִנוּחַ שִׁבְט הַרְשָׁע עַל גּוֹרֵל הַצְּדִיקִים.

בַּשְּׁעָתָא דְּדַיְנִין לִיָּה בְּהֵהוּא עֲלָמָא, מִסְתַּפְּלִין בְּעוֹבְדוּי, אִי הוּא פְּגִים רָזָא דְּבְרִית קְדִישָׁא דְּחֲתִים בְּבִשְׂרִיהּ, וְהַשְׁתָּא פְּגִים אַרְוֹנָא (דְּבְרִית) דִּילִיָּה בְּהֵאִי. הֵאִי לִית לִיָּה חוּלְקָא בַּצְּדִיקִיָּא. מִסְתַּפְּלִין בִּיהּ, וְדַיְנִין לִיָּה, וּמִפְּקִי לִיָּה לְבַר מִכָּלֵל דְּאָדָם. בֵּינָן דְּאִפְקִי לִיָּה מִכָּלֵל דְּאָדָם, אִפְקִי לִיָּה מִכָּלֵל דְּכָלֵהוּ אַחֲרָנִין, דְּאִתְעַתְּדוּ לַחַיִּי עֲלָמָא, וַיְהִי לִיָּה לְהֵהוּא (אָרוֹן) סְטָרָא דְּלֹא אִתְפְּלִיל בְּרָזָא דְּגוּפָא דְּאָדָם. בֵּינָן דְּאִתְמַסֵּר לְהֵהוּא סְטָרָא, וְוִי לִיָּה, דְּאִעֲלִין לִיָּה בְּגִיהֶנֶם, וְלֹא נִפִּיק מִנִּיהּ לְעֲלָמִין. עַל דָּא כְּתִיב (ישעיה סו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בַּפְּגָרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי וְגו'. אֵינוֹן דְּאִשְׁתְּאָרוּ מִכָּלֵל דְּאָדָם.

וְהָנִי מְלִי כַד לֹא עָבַד תְּיוֹבְתָא שְׁלִימְתָא. תְּיוֹבְתָא דְּאִיהִי אִתְחַזְיָא לְחַפְיָא עַל כָּל עוֹבְדוּי. וְעַם כָּל דָּא טַב לִיָּה דְּלֹא יַעוֹל בְּאַרְוֹנָא, דְּהֵא כָּל זְמַנָּא דְּגוּפָא קָיִים, נִשְׁמַתָּא אִתְדָּנָת, וְלֹא עֲאֵלֵת לְאַתְרָהּ. בַּר אֵינוֹן חֲסִידִי עֲלִיּוֹנִין קְדִישִׁין, דְּאִתְחַזּוֹן לְסִלְקָא בְּגוּפִיהוֹן, זְפָאָה חוּלְקִיהוֹן בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְּאִתִּי. בְּגִין דְּלִית חוּבָא דְּקָשְׁיָא קָמִיהּ קְדִישָׁא בְּרִין הוּא, פְּהֵאִי מָאן דְּמִשְׁקַר וּפְגִים לְהֵאִי אֶת קָיְמָא קְדִישָׁא. וְדָא לֹא חָמִי אֲנִפִי שְׁכִינְתָּא, עַל חוּבָא דָּא כְּתִיב (בראשית לח) וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי יי'. וְכְתִיב (תהלים ח) לֹא יִגְרַף רַע.

מַה כְּתִיב הָכָא, וַיַּעַשׂ בְּצִלְאֵל אֶת הָאָרוֹן. וְכִי אֲמַאי לֹא עָבְדוּ אֵינוֹן

החכמים שעשו את המשפן את הארון? אלא בצלאל סיום הגוף, שהוא סוד הברית הקדוש, ושמו אותו, והוא עומד בנחלת חלקו. הוא השתדל במעשה שלו ולא אחר. באו כל החברים ונשקו אותו.

כשהגיעו לרבי שמעון וסדרו הדברים הללו לפניו, כל מה שנאמר באותה דרך, פתח ואמר, (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. הפסוק הזה נתבאר. אבל בפסוק הזה יש להתבונן, וארח צדיקים, אותה דרך שהצדיקים הלכו בה, היא דרך אמתית, דרך שהקדוש ברוך הוא רוצה בה, הדרך שהוא הולך לפניהם, וכל אותן מרכבות באות לשמע דברים שהם מדברים ואומרים בפיהם. כאור נגה, שמאיר והולך, ולא נחשף (בל), כדרך אותם הרשעים שדרךם תמיד חשוכה, כמו שנאמר, דרך רשעים כאפלה וגו'.

דבר אחר וארח צדיקים - מה בין ארח לדרך? הרי פרשוקה. אבל דרך היא שעכשו נפתחה ונגלתה, ונעשה באותו מקום דרך שלא כתשו בה רגלים מקדם לכן. דרך - כמו שנאמר, (ישעיה סו) כדרך בגת, שפותשים בו רגלים כל מי שרוצה.

ועל זה לצדיקים קורא ארח, שהם היו ראשונים לפתח אותו מקום, ולא כל המקום ההוא. אלא אף על גב שאחרים בני העולם הולכים באותו מקום - עכשו שהולכים בה צדיקים, הוא מקום חדש, שעכשו אותו מקום הוא חדש כמו מי שלא הלך בו אדם אחר לעולמים, משום שצדיקים עושים חדש לכל אותו מקום בכמה דברים עליונים שהקדוש ברוך הוא מתרצה בהם.

חבימין, דעבדו משפנא, ית ארונא. אלא בצלאל, סיומא דגופא דאיהו רזא דברית קדישא, ונטר ליה, ואיהו קאים בעדבא דחולקיה. איהו אשתדל בעובדא דיליה, ולא אחרא. אתו כלהו חברייא, ונשקו ליה.

כד מטו לגבי דרבי שמעון, וסדרו מלין אלין קמיה, כל מה דאתמר בההוא אורחא, פתח ואמר, (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. (דף רט"ו ע"א) האי קרא אתמר. אבל האי קרא אית לאסתכלא ביה, וארח צדיקים, ההוא אורחא דצדיקייא אזלו ביה, איהו ארח קשוט. אורחא דקודשא בריך הוא אתרעי ביה. אורחא דאיהו אזיל קמיהו, וכל אינון רתיכין, אתיין למשמע מלין דאינון ממללן ואמרי בפומיהו. כאור נגה: דנהיר ואזיל, ולא אתחשף (ס"א ב"ל), כאורח דאינון חייביא, דאורח דילהון אתחשף תדיר, כמה דאת אמר (משלי ד) דרך רשעים כאפלה וגו'.

דבר אחר וארח צדיקים. מה בין ארח לדרך, הא אוקמוה. אבל ארח הוא דהשתא אתפתח ואתגלייא, ואתעביד בההוא אתר ארח, דלא כתישו ביה רגלין מקדמת דנא. דרך: כמה דאת אמר (ישעיה סו) כדרך בגת, דכתשין ביה רגלין כל מאן דבעי.

ועל דא לצדיקייא קארי ארח, דאינון הוו קדמאי למפתח ההוא אתר. ולא על כל אתר איהו אלא אף על גב דאתרנין בני עלמא אזלי בההוא אתר, השתא דאזלין ביה צדיקייא, איהו אתר חדתא, דהשתא חדתא איהו ההוא אתר כמה דלא אזיל ביה בר נש אחרא לעלמין. בגין דצדיקייא עבדין חדתא לכל ההוא אתר, בכמה מלין עלאין דקודשא בריך הוא אתרעי בהון.